

การพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อน ในการติดต่อราชการไทยยุคใหม่*

Development of Electronic Identification Cards and Reducing Redundancies in Modern Thai Government Relations

วัฒนชัย สืบศิริบุษย์ และสืบพงษ์ สุขสม

Wattanachai Suebsiribut and Suebpong Suksom

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 6181010002@western.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์ และหาแนวทางการพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคล เป็นการศึกษาระยะเชิงพรรณนา โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารหรือผู้แทนของหน่วยงานส่วนกลาง 5 หน่วยงาน 5 ท่าน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหาร หรือผู้แทนส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา 5 หน่วยงาน 10 ท่าน และกลุ่มที่ 3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา โดยการสนทนากลุ่มด้วยวิธีโหนดกลุ่ม จำนวน 5 กลุ่ม จำนวน 20 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 35 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาด้านนิติกฎหมาย ด้านมิติเศรษฐกิจ และด้านมิติสังคม โดยภาพรวมทุกมิติพบว่า ระบบเทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลมีความล่าช้าและต้นทุนของบัตรมีราคาสูง
2. การวิเคราะห์พบว่าเป้าหมายหลักที่จะนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการออกบัตรประจำตัวประชาชนอย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งระบบเปลี่ยนแปลงรูปแบบของบัตรให้ทันสมัย และเพื่อเป็นการปรับปรุงระบบการให้บริการประชาชน

---

*ได้รับบทความ: 17 สิงหาคม 2564; แก้ไขบทความ: 17 ธันวาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 22 ธันวาคม 2564

Received: August 17, 2021; Revised: December 17, 2021; Accepted: December 22, 2021

3. แนวทางและข้อเสนอแนะ โดยการควบคุมกำเพื่อออกบัตรของแต่ละหน่วยงานราชการใช้แถบแม่เหล็กบันทึกข้อมูลผู้ถือบัตร และควบคุมรหัสการออกบัตร ผลิตด้วยระบบคอมพิวเตอร์ทั้งระบบ ประชาชนที่มาทำบัตรรอรับการบริการได้ทันที

คำสำคัญ: การพัฒนา; การลดความซ้ำซ้อน; บัตรอิเล็กทรอนิกส์; ราชการไทยยุคใหม่

Abstract

The objectives of this research wereto study the problem analyze and Find a way to develop electronic identification cards. It is a descriptive study. By qualitative research method. By using an in-depth interview question form by selecting people with knowledge and understanding divided into 3 groups namely. Group 1 Executives or representatives of central agencies, 5 agencies, 5 persons. Group 2, executives or representatives from the provincial and local governments of Nakhon Ratchasima Province, 5 agencies, 10 persons, and Group 3 Stakeholders of the provincial and local governments in Nakhon Ratchasima Province by group chatting by means of a line group of 5 groups of 20 people. Includes a total of 35 key informants. The tools used for data collection were interview form, semi-structured form. and analyze the data by interpreting it, creating a conclusion.

The results showed that:

1. The problem of legal dimensions, economic dimension, and social dimensions Overall, every aspect of data storage technology is lagging and the cost of the card is high.

2. The analysis found that the main goal to bring A computer system is used to issue ID cards perfectly. The whole system changes the appearance of the card to be modern. and to improve the public service system.

3. Guidelines and recommendations by controlling the card issuance of each government agency Use magnetic strips to record cardholder data. and control card issuing code Produced by the whole computer system People who come to make a card can wait to receive the service immediately.

Keywords: Development; Redundancy Reduction; Electronic Identification Card; Modern Thai Government

1. บทนำ

ประเทศไทยมีบัตรแสดงตัวบุคคลหรือที่เรารู้จักกันดีในนาม “บัตรประชาชน” หรือ “บัตรประชาชนอิเล็กทรอนิกส์” เป็นบัตรที่หน่วยงานภาครัฐไทยเป็นผู้ออกให้ โดยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แสดงตัวบุคคล เป็นรูปแบบสมาร์ทการ์ดที่ให้เฉพาะคนไทย เป็นบัตรประจำตัวประชาชนมีตราครุฑ นอกเหนือจากบัตรประจำตัวประชาชนที่คนไทยต้องถือประจำตัวแล้ว ยังมีบัตรประจำตัวผู้มีสิทธิประกันสังคมกรณีที่เป็นผู้มีรายได้จากการทำงานประจำและเข้ารับสิทธิประกันสังคมรวมไปถึงบัตรประจำตัวผู้มีสิทธิประกันสุขภาพ บัตรประจำตัวผู้ได้รับการยกเว้นค่ารักษาพยาบาล บัตรประจำตัวผู้เสียภาษี บัตรประจำครอบครัวเกษตรกรบัตรข้าราชการภาครัฐไทย (บางหน่วยงานมีตราครุฑ) ใบอนุญาตขับรถ หรือใบขับขี่ที่มีการกำหนดวันหมดอายุและต้องสอบทุก 3 ปี สำหรับรถสาธารณะหรือ 5 ปี สำหรับรถยนต์ส่วนตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทรถที่ขับแต่จะใช้บัตรใบอนุญาตขับรถรูปแบบเดียวกันกับสมาร์ทการ์ดที่ออกให้ภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ (อำพล จินดาวัฒนา, 2557)

การจัดการข้อมูลในอดีตประชาชนหนึ่งคนมีข้อมูลพื้นฐานข้อมูลเหมือนกันทุกคน ส่วนข้อมูลอื่นๆ ที่เพิ่มขึ้นมา ขึ้นอยู่กับสภาพชีวิตของแต่ละคน สถานภาพ อาชีพ การศึกษา การรักษาพยาบาล หรืออื่นๆ โดยข้อมูลดังกล่าวอาจถูกจัดเก็บอยู่ในรูปแบบข้อมูลที่จัดเก็บเป็นเอกสารหรือการจัดเก็บด้วยระบบฐานข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลที่ใช้ภาษาคอมพิวเตอร์ในการเขียนชุดคำสั่ง โดยต่อมาเริ่มมีการเขียนด้วยภาษาในยุคที่ 3 เช่น ภาษาฟอร์แทรน

ภาษาโคบอล ภาษาซี เป็นต้น ความยุ่งยากจากการประมวลผลกับระบบแฟ้มข้อมูล แฟ้มข้อมูลไม่มีความอิสระ มีความซ้ำซ้อนกันมาก มีความผิดพลาด มีความปลอดภัยน้อย และไม่มีการควบคุมข้อมูลจากศูนย์กลาง เป็นต้น (นิภาพรรณ เจนสันติกุล, 2556, หน้า 49-62)

ดังนั้น การจัดเก็บข้อมูลรูปแบบระบบฐานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ หากทุกคนสามารถเรียกดูและเปลี่ยนแปลงข้อมูลในฐานข้อมูลทั้งหมดได้ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อข้อมูล รวมทั้งอนุญาตให้ผู้ใช้สามารถเรียกดูป้อนข้อมูลเพิ่มเติมลบและแก้ไขข้อมูลได้ ผู้บริหารฐานข้อมูลสามารถใช้คำสั่งวิ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลได้เป็นอย่างดี (บุญทัน ดอกไธสง, 2563) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าหน่วยงานใดต้องรับผิดชอบเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการใช้งานบัตรให้เกิดความคุ้มค่าและสมประโยชน์มากขึ้น เมื่อเริ่มนำเอาปัญหาความต้องการของประชาชนมาสู่ระบบการลงทะเบียน เพื่อแยกแยะวิเคราะห์ และกำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาให้ตรงจุด และตรงความต้องการของประชาชน ทำให้รัฐบาลรู้ข้อมูลประชาชนและมีระบบฐานข้อมูลบุคคลของประเทศทุกปัญหาของประชาชนที่รัฐบาลต้องการอยากรู้ เป็น people profiles ที่จำเป็นเพื่อการบริหารงานและแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลในมิติกฎหมาย

มิติเศรษฐกิจ และมิติสังคม

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล ความยุ่งยากจากการประมวลผลกับระบบแฟ้มข้อมูล และแฟ้มข้อมูลไม่มีความเป็นอิสระ

3. เพื่อศึกษาหาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการติดต่อราชการไทยยุคใหม่ไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์มือถือ และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหาร หรือผู้แทน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงคมนาคม กระทรวงการคลัง 5 หน่วยงาน จำนวน 5 ท่าน กลุ่มที่ 2 ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีประชากรอาศัยหนาแน่นเป็นอันดับสอง รองจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร (ข้อมูลจากกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง ปี 2563) ด้วยความหนาแน่นของประชากรที่มากพอจะนำมาซึ่งความแม่นยำของข้อมูลได้อย่างแท้จริง โดยกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้แทนส่วน

ภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา 5 หน่วยงาน 10 ท่าน และกลุ่มที่ 3 ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา โดยการสนทนากลุ่มด้วยวิธีไลน์กลุ่ม จำนวน 5 กลุ่ม จำนวน 20 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 35 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อนำมาวิเคราะห์ และตอบปัญหาการวิจัย ด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีสาระสำคัญในการเก็บข้อมูลตามประเด็นคำถามโดยสังเขป ได้แก่ การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการติดต่อราชการไทยยุคใหม่ ควรมีอะไรที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประเด็นที่จะศึกษา ทั้งกรอบแนวคิดในการวิจัยที่เหมาะสมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาการวิพากษ์และการตีความข้อมูล พิจารณาเนื้อหาประเมินความน่าเชื่อถือโดยเน้นความถูกต้องและคุณค่าของข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงความหมายที่แท้จริง 3) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กรอบแนวคิดการประดิษฐ์สร้างและแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 4) กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยตั้งเป็นคำถามเพื่อแสดงความคิดเห็นและเปิดเผยข้อมูลอย่างเต็มที่ 5) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์มือถือ 6) การ

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลหาความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล และ 7) เขียนรายงานนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการเรียบเรียงด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย (เอกพร รักความสุข, 2559)

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์ แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการติดต่อราชการไทยยุคใหม่ สรุปผลการวิจัยเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศักยภาพปัญหาการพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลในมิติกฎหมาย มิติเศรษฐกิจ และมิติสังคมพบว่ามิติด้านกฎหมาย เกิดจากการรองรับการใช้งานบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานราชการ การแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับ ที่เปลี่ยนแปลงจากการขอเอกสารหลักฐาน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลเรื่องการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ ภายใต้อุดมการณ์สำคัญคือ ให้หน่วยงานแต่ละส่วนราชการ ไปปรับปรุงระบบฐานข้อมูลของตัวเองให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย (สำนักบริหารการทะเบียน, กรมการปกครอง, 2563)

มิติด้านเศรษฐกิจ โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 ซึ่งมีการเพิ่มนิยามและรองรับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลรวมถึงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์สำหรับผู้ให้บริการไว้เรียบร้อยแล้ว โดยทางสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)

หรือ ETDA ได้มีการกำหนดและจัดทำมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการใช้ Digital ID สำหรับประเทศไทย ซึ่งจะมีการกำหนดพระราชกฤษฎีกาในรายละเอียดตามมาเรื่อยๆ นี้ ดังนั้น ในทางกฎหมายมีข้อกำหนดเรียบร้อยแล้ว Digital ID จะต้องประกอบด้วย 2 กระบวนการสำคัญคือ การลงทะเบียนและพิสูจน์ตัวตน (Enrolment and Identity Proofing) เพื่อมีวัตถุประสงค์ทำให้มั่นใจว่า ผู้สมัครใช้บริการเป็นบุคคลตามที่กล่าวอ้างจริง ซึ่งได้มีการแบ่งตามระดับความน่าเชื่อถือของ ID ที่กำหนด (Identity Assurance level: IAL) ซึ่งแต่ละระดับจะมีความเข้มข้นของการพิสูจน์ตัวตนต่างกัน (กระทรวงการคลัง ฝ่ายจัดการข้อมูลข่าวสาร, 2563)

มิติด้านสังคม รูปแบบจะคล้ายกับบัตรประชาชน คือมีชื่อ มีรูปเป็นบัตรมีชิปการ์ด บัตรจะมีอายุ 5 ปี สามารถนำมาใช้กับเครื่องรับบัตรอัตโนมัติ (EDC) ที่กำลังติดตั้งในโครงการอีเพย์เมนต์ (e-Payment) และสามารถเป็นบัตรเอทีเอ็ม (ATM) หรือบัตรเดบิต (Debit) ได้ในอนาคต เบื้องต้น บัตรดังกล่าวจะนำมาใช้เป็นส่วนลดหรือนำไปใช้กับสวัสดิการที่รัฐจะให้ เช่น ส่วนลดค่าน้ำ ค่าไฟ ใช้บริการรถเมล์ รถไฟฟ้าฟรี โดยสามารถเพิ่มหรือลดสวัสดิการด้วยการใช้วิธีการใส่โปรแกรมเข้าไปในระบบอีเพย์เมนต์ และใส่โปรแกรมเข้าไปในหน่วยงานที่จะรับบัตร เช่น ไฟฟ้า ประปา ส่วนเบี่ยยังชีพคนชราจะเป็นระยะต่อไปที่จ่ายให้ผ่านบัตร โดยในระยะแรกกรมบัญชีกลางจะทดลองนำเบี่ยยังชีพคนชราที่จ่ายโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจ่ายโดยกรมบัญชีกลาง แบบเงินสดหรือโอนเข้าบัญชีก่อน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา

ประเทศไทย, 2563)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์มือถือของผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มที่ 1 และวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบ พบว่า สภาพปัญหาของบัตรประชาชนแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือบัตรสมาร์ทการ์ดที่คุ้นเคยกันมีทิศทางด้านกฎหมาย หากมองในภาพรวมจะรู้สึกได้ว่าเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น หากไปเข้ารับการรักษา ณ สถานพยาบาล สมัยก่อนต้องพกบัตรโรงพยาบาล 1 ใบ บัตรประชาชนควบคู่แต่เดี๋ยวนี้ไม่ต้องแล้ว โรงพยาบาลขอแต่บัตรประชาชนแค่อำนาจเดียว แล้วโรงพยาบาลก็ไปทำข้อมูลให้ในระบบได้ทันที หรือหากจะไปธนาคารเพื่อทำธุรกรรมอะไรสักอย่าง สมัยก่อน แต่ทำแล้วปัญหาสำคัญที่พบเจอ คือการเชื่อมโยงกันของข้อมูลแต่ละภาคส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอด อีกทั้งเครื่องอ่านข้อมูล ที่กระจายไปยังหน่วยงานท้องถิ่นมีการชำรุด หรืออุปกรณ์ต่อพ่วงอย่างเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมไปถึงระบบปัญหาจากการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต หากหน่วยงานผู้ให้บริการไม่พร้อมให้บริการ (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 1, 2563)

ดังนั้น ปัญหาของบัตรประชาชนแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือบัตรสมาร์ทการ์ดกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านของการแก้ไขระเบียบตัวเจ้าหน้าที่เองก็จำเป็นต้องขอเอกสารอย่างหลักฐานสำเนาบัตรไว้ก่อนเพื่อที่จะทำให้สามารถดำเนินงานต่อไปให้เสร็จสิ้นกระบวนการได้ทั้งนี้ระบบการยืนยันตัวตน แบบ Digital มีผลดีเพียงแต่อาจจะไม่ทั่วถึง และไม่สามารถครอบคลุมไปยัง

สังคมชนบทของประเทศไทยที่เป็นประชากรหลักของคนในประเทศได้ ดังจะเห็นได้จากข่าวการเข้าร่วมโครงการตามมาตรการของภาครัฐต่างๆ ที่ต้องมีการยืนยันตัวตนโดยใช้บัตรประชาชน รวมถึงการสแกนใบหน้า

2. ศึกษาวิเคราะห์ การพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล ความยุ่งยากจากการประมวลผลกับระบบเพิ่มข้อมูล และเพิ่มข้อมูลไม่มีความเป็นอิสระพบว่าการปรับปรุงการบริการของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานราชการที่มีความพร้อมนั้นมีประมาณราว 10 กว่าหน่วยงานที่มีฐานข้อมูลที่ต้องครบถ้วน โดยจะมีสำนักทะเบียนกลางในฐานะที่มีข้อมูลของประชาชนทั้งประเทศเป็นหน่วยงานกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมดจากหน่วยงานต่างๆ และให้บริการข้อมูลกับหน่วยราชการเอง รวมถึงการระบุนายได้และอาชีพลงไปบนบัตรประชาชนนั้น คงเป็นไปได้ยาก หากจะแสดงข้อมูลทั้งสองอย่างนั้นลงในหน้าบัตรอย่างเปิดเผย (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, 2563)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์มือถือของผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มที่ 2 และวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบ พบว่า “การยืนยันตัวตนบุคคลโดยใช้บัตร Pin code หรือลายนิ้วมือ การใช้บัตรเพื่อเป็นบัตรแทนเงินสด บัตรเครดิต หรือบัตรเดบิต หรือแม้กระทั่งการใช้บัตรแทนบัตรเอทีเอ็ม นอกจากตัวบัตรจะต้องมีความจุ หรือหน่วยความจำที่สามารถรองรับได้เพียงพอ ภาครัฐจะต้องมี

ศูนย์กลางการจัดการข้อมูลหรือ Host ข้อมูลหลัก เพียงหน่วยงานเดียว ตลอดจนระบบของ Host จะต้องพร้อมสำหรับการอัปเดตแฟ้มข้อมูล การปรับปรุงข้อมูลให้พร้อมอยู่เสมอ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 2, 2563)

ดังนั้น ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคลทุกประเภทเริ่มตั้งแต่เกิด จนถึงปัจจุบันของแต่ละตัวบุคคล อาทิเช่น ข้อมูลที่จะสามารถใช้แทนพาสปอร์ต ใบขับขี่รถยนต์และจักรยานยนต์ ข้อมูลผู้เสียภาษี กรมสรรพากร ข้อมูลระบบประกันสุขภาพ ข้อมูลระบบประกันสังคม ข้อมูลการรักษาพยาบาลสิทธิราชการ รวมถึงการใช้บัตรประชาชนเพื่อการใช้งาน เช่น การยืนยันตัวตนบุคคลโดยใช้บัตรพินโค้ด (Pin code) หรือลายนิ้วมือ การใช้บัตรเพื่อเป็นบัตรแทนเงินสด บัตรเครดิต หรือบัตรเดบิต หรือแม้กระทั่งการใช้บัตรแทนบัตรเอทีเอ็ม ตลอดจนด้านหน่วยงานราชการ อย่างการใช้ข้อมูลจากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เช่น การเริ่มรับราชการ การเกษียณอายุ โดยการได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านี้ ข้อมูลจะต้องมีความเป็นปัจจุบันนั้นหมายความว่ารวมถึง ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย นั่นคือหน่วยงานที่ให้บริการแก่ประชาชนนั่นเอง

3. ศึกษาหาแนวทางและข้อเสนอแนะ การพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการติดต่อราชการไทยยุคใหม่ไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนพบว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อพัฒนาระบบการทำงานและการให้บริการภาครัฐที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล

ระหว่างหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการตราพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินโครงการ การดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะเป็นไปตามธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) โดยแต่ละหน่วยงานเจ้าของข้อมูลยังคงจัดเก็บและดูแลข้อมูล เอกสารทะเบียนดิจิทัลเหมือนเดิม และ GDx จะเป็นฐานของการต่อยอดไปสู่การพัฒนาบริการดิจิทัลภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Service (OSS) ที่สมบูรณ์ได้ GDx จึงนับเป็นภารกิจหลักนำไปสู่การยกระดับทุกหน่วยงานภาครัฐในการก้าวเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีธรรมาภิบาลข้อมูล และมีความมั่นคงปลอดภัย (บุรฉัตร จันทร์แดง และคณะ, 2561)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยวิธีสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์มือถือของผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มที่ 2,3 และวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบ พบว่า “แนวทางการพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการติดต่อราชการไทยยุคใหม่ไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ทุกหน่วยงานหรือส่วนภาครัฐซึ่งโดยพื้นฐานข้อมูลประชากรจะได้จากกระทรวงมหาดไทยด้านรายได้จากกระทรวงการคลัง นอกเหนือจากนี้แล้ว ควรได้ข้อมูลส่วนอื่นให้ครอบคลุมทุกกระทรวงสามารถเข้าถึงข้อมูลประชาชนได้ โดยภาครัฐเมื่อมีข้อมูลแล้วก็จะต้องหาระบบรักษาความปลอดภัย

ของข้อมูลให้มีประสิทธิภาพเช่นกัน ป้องกันการโจรกรรมข้อมูล ไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนรั่วไหล สุดท้ายคือการรองรับการบริการประชาชน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่ 3, 2563)

ดังนั้น ภาครัฐควรควบคุมฐานข้อมูลส่วนกลางซึ่งมีข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้ในประเทศฐานข้อมูลกลาง ระบบฐานข้อมูลควรเป็นระบบที่เก็บข้อมูลส่วนบุคคลของพลเมืองทุกคนในประเทศ หรือผู้ใช้บัตรประจำตัวที่ได้รับอนุญาตที่อาศัยอยู่ในประเทศ โดยภาครัฐเท่านั้นที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐผ่านแพลตฟอร์มของระบบการรับส่งข้อมูล เอกสารและทะเบียนดิจิทัลภาครัฐที่จะมีรูปแบบการทำงานที่แตกต่างจากการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐที่ผ่านมา มีการออกแบบโดยคำนึงถึงมาตรฐาน ความมั่นคงปลอดภัย ใช้ระบบ Intelligent Transportation Systems (ITS) ในการประมวลผล เพื่อวางแผนการสร้างช่องทางในการสัญจรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลในมิติกฎหมาย มิติเศรษฐกิจ และมิติสังคมผู้วิจัยมองว่าประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านยุคเอกสาร สำเนาไปสู่ยุคดิจิทัลการยืนยันตัวตนโดยใช้บัตรประชาชน รวมถึงการสแกนใบหน้า นอกจากนี้ประชาชนกลุ่มเหล่านี้ไม่สามารถมีโทรศัพท์ที่เป็นสมาร์ทโฟนได้แล้ว การเดินทางเข้าไปยังธนาคารเพื่อทำธุรกรรมยังพบว่าบัตรประชาชนของบุคคล

นั้นๆ ยังมีข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือข้อมูลของกรมการปกครองไม่เชื่อมต่อกัน หรือข้อมูลขั้นพื้นฐานไม่เป็นปัจจุบัน และรวมไปถึงการให้บริการของภาครัฐเองที่ยังมีขีดจำกัดอยู่อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Valentina Bali (2009, pp. 267-282) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง Tinkering Toward a National Identification System: An Experiment on Policy Attitude สด้านการแก้ไขไปสู่ระบบการระบุตัวตนของประเทศ: การทดลองเกี่ยวกับทัศนคติเชิงนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า ร่างพระราชบัญญัติ REAL ID ได้รับการอนุมัติในปี 2548 โดยสภาองเกรส เพื่อแก้ไขปัญหาความหมกมุ่นเพื่อละเมิดความมั่นคงแห่งมาตุภูมิหลังการโจมตี 9/11 พระราชบัญญัติกำหนดให้รัฐต้องออกใบอนุญาตขับรถของรัฐที่เป็นมาตรฐานมากขึ้นผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสะดวกสบายสำหรับการปฏิรูปเกี่ยวเพื่อระบุตัวบุคคลหากการตีความเพื่อปกป้องสาธารณะสามารถรองรับได้

จากการศึกษาวิเคราะห์และการพัฒนาบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล ความยุ่งยากจากการประมวลผลกับระบบเพิ่มข้อมูล และเพิ่มข้อมูลไม่มีความเป็นอิสระผู้วิจัยมองว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงตัวบุคคลควรมีฐานข้อมูลที่ได้รับการจัดการจากภาครัฐด้วยระบบด้านการรักษาความปลอดภัยในระดับสูงสุด และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นศูนย์การกระจายข้อมูลไปยังหน่วยงานบริการที่รองรับการบริการให้แก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Praveen Kumar Singh (2018, pp. 167-

179) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง Smart Card ID: An Evolving and Viable Technology รหัสสมาร์ทการ์ด: เทคโนโลยีที่พัฒนาและทำงานได้ พบว่า ในโลกปัจจุบันที่มีสมาร์ทการ์ดพลาสติกจำนวนมากเพื่อสร้างตัวตนของทีมนักวิจัยได้กลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวันของทีมนักวิจัย การอัปเดตด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นทำให้เป็นที่ยอมรับสากลในการระบุตัวตน ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูลจำนวนมากที่ต้องการโดยผู้ดูแลระบบในการคำนวณการดำเนินการหลายอย่างเพื่อรับรองความถูกต้องของพลเมืองเป็นตัวกำหนดความสามารถในการยอมรับที่กว้างขึ้นและความพยายามในเอกสารนี้เพื่ออธิบายผ่านผังงานระบบที่เสนอ

จากการศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่แพลตฟอร์มของโลกออนไลน์ ยุคสังคมไร้เงินสด ภาครัฐจะเป็นผู้ดูแลการจัดการความซับซ้อนโดยการยกเลิกบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือบัตรคนจน จากนั้น ปูพรมให้บริการประชาชนด้วยการตั้งโต๊ะเปิดบริการอัปเดตข้อมูลประจำหมู่บ้านหรือประจำตำบล อัปเดต ข้อมูลของผู้ถือบัตรประชาชนเพิ่มไปยังตัวบัตรประจำตัวประชาชนของแต่ละคน เพื่อให้ภาครัฐให้บริการประชาชนใช้บัตรประชาชนสมาร์ทการ์ดเพียงใบเดียวได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mia Harbitz, Bettina Boekle-Giuffrida (2009) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง Democratic Governance, Citizenship and Legal Identity Linking Theoretical Discussion and Operational Reality หากรัฐบาลขาดข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับพลเมืองของตนพวกเขาจะเผชิญกับความยาก

ลำบากมากขึ้นในการวางแผนนโยบาย ความท้าทายเหล่านี้แสดงให้เห็นด้วยตัวอย่างจากการวิจัยภาคสนามที่ดำเนินการในประเทศละตินอเมริกาและแคริบเบียนและเอกสารนี้ระบุว่า การพิสูจน์เอกสารประจำตัวที่เพียงพอและปลอดภัยไม่เพียงพอ แต่เป็นฐานของสังคมประชาธิปไตยและภาระหน้าที่ของรัฐบาลทั้งหมดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเป็นพลเมืองขั้นพื้นฐานด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

ปัญหาสภาพสังคมในมิติด้านต่างๆ ตลอดจนได้ทราบถึงกระบวนการการเข้าถึงข้อมูลในโลกอนาคต ภาครัฐควรปูพรมให้บริการประชาชนด้วยการตั้งโต๊ะเปิดบริการอัปเดตข้อมูล ประจำหมู่บ้านหรือประจำตำบล อัปเดตข้อมูลของผู้ถือบัตรประชาชนแต่ละคน โดยจะต้องจัดเก็บให้ได้ครอบคลุมทุกคน จากนั้นภาครัฐจะนำข้อมูลที่ได้ไปจัดเก็บด้วยระบบแฟ้มข้อมูลที่มีความปลอดภัยซึ่งอาจจะต้องแลกด้วยการเพิ่มขึ้นของงบประมาณหรือเพิ่มขึ้นของหน่วยงานที่ต้องดูแลรับผิดชอบ จากนั้นหน่วยงานผู้ให้บริการของภาครัฐ หรือภาคเอกชนต่างๆ ที่มีส่วนจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและนำไปให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการตอบโจทย์ที่ว่า ภาครัฐให้บริการประชาชนได้ โดยใช้บัตรประชาชนสมาร์ทการ์ดเพียงใบเดียว

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านข้อมูลส่วนบุคคล สังคมไทยยังคงมีความละเอียดอ่อนในด้านการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพราะเกิดจากความไม่เชื่อมั่นในระบบของหน่วยงานภาครัฐว่าจะสามารถมีการบริหารจัดการ

ข้อมูลไม่ให้รั่วไหลได้มากนักน้อยเพียงใด ดังนั้น ภาครัฐจะต้องมีการจัดการการรักษาความปลอดภัยด้านข้อมูลให้กับประชาชนจนเป็นที่ยอมรับได้

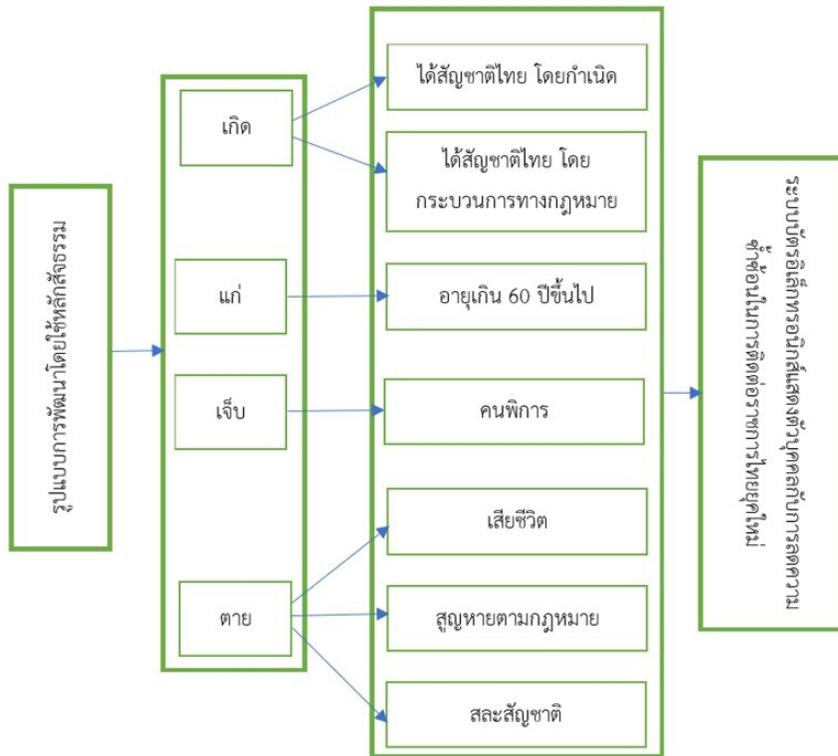
2. ในด้านงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐที่พบว่ายังเป็นข้อจำกัดที่เป็นปัญหาหลัก เพราะไม่ว่าจะเปลี่ยนผ่านรัฐบาลมาหลายยุคหลายสมัยปัญหาด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่มีราคาสูงกว่าท้องตลาด หรือการจัดซื้อจัดจ้างที่ผิดสเปกก็ยังคงพบเห็นได้จากอดีตที่ผ่านมา

3. ภาครัฐควรบริหารจัดการด้านงบประมาณด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนได้สำหรับข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปควรให้ศึกษาวิจัยด้านการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอรองรับการให้บริการประชาชนครอบคลุมแล้วหรือไม่ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นพบระบบบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตัวบุคคลเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการติดต่อราชการไทยยุคใหม่ ตามสัจธรรมแห่งชีวิต ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปรัชญาทางศาสนาที่เหนี่ยวนำหลักสัจธรรมชีวิตของเรา อันได้แก่ เกิด แก่ เจ็บ และตาย ซึ่งทั้ง 4 หลักนี้ โดยลำดับแรกคือ การเกิด การเกิดขึ้นของบุคคลคือการระบุอัตลักษณ์ของตัวตนแต่ละคน การเกิดมี 2 ประเภท

1) ผู้ที่เกิดมาในประเทศไทย ถือสัญชาติไทยโดยกำเนิด และ 2) เกิดเป็นคนไทยได้โดยการได้รับสัญชาติไทยตามกระบวนการทางกฎหมาย ต่อมาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความแก่ หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป ระบบข้อมูลจะตัดอายุของบุคคลที่มีอายุเกินเข้าไปยังระบบผู้สูงอายุโดยทันทีเพื่อให้ได้รับสิทธิสวัสดิการตามที่ภาครัฐจัดสรร ต่อมาข้อมูลของการเจ็บ ข้อมูลที่ได้จึงจะอยู่ในรูปแบบของการรักษาพยาบาล ตลอดจนถึงสิทธิที่ใช้เข้ารับการรักษา เมื่อเข้ารับการรักษาแล้ว หากหายเป็นปกติระบบข้อมูลก็จะตัดข้อมูลไว้เก็บเพียงข้อมูลประวัติการเข้ารับการรักษาเพียงเท่านั้น แต่หากเข้ารับการรักษาแล้วตัวบุคคลดังกล่าวอาจเกิดการบาดเจ็บจนเกิดการทุพพลภาพทางร่างกายอย่างสิ้นเชิง หรือเกิดความพิการทางร่างกายอย่างถาวร ระบบก็จะตัดข้อมูลบุคคลดังกล่าวย้ายไปยังอีกฐานข้อมูลหนึ่งเพิ่มเติม เพื่อให้บุคคลดังกล่าวได้รับสิทธิสวัสดิการของรัฐในรูปแบบการช่วยเหลือผู้พิการด้านต่างๆ ต่อไป และท้ายสุดข้อมูลของการตาย โดยการตายที่ว่านี้ ตามหลักกฎหมายจะประกอบด้วย การเสียชีวิต การสูญหายตามกฎหมาย และการสละสัญชาติ นั้นหมายความว่า ระบบข้อมูลก็จะตัดจำหน่ายตาม 3 ลักษณะและเก็บข้อมูลเพื่อแจ้งสถานะเป็นมรณะ สูญหาย หรือสละสัญชาติ จึงได้ว่า หลักสัจธรรม การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแล้วแต่มีขั้นตอนกระบวนการด้านข้อมูลอยู่ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการบริหารจัดการข้อมูลได้ดีและเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้นตามภาพที่ 2

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการคลัง ฝ่ายจัดการข้อมูลข่าวสาร. (2563). ระบบการจัดการการเงินและการเงินของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. เข้าถึงได้จาก http://www1.gfmis.go.th/gfmis_news.html

นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2556). โครงสร้างทางสังคม บทบาทและนโยบายสาธารณะกับความเป็นพลเมือง. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่, 5(1), 49-62.

บุญทัน ดอกโธสง. (2563). AI for executive leader สำหรับนักบริหารมืออาชีพ. พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุรฉัตร จันท์แดง และคณะ. (2561). นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. วารสารรัชต์ภาคย์, 31(13), 1-13.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2563). ระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์. เข้าถึงได้จาก http://www.gfmis.go.th/gfmis_news.html

- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2563). *เมนูคอร์รัปชันและการแสวงหาผลประโยชน์*. เข้าถึงได้จาก <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2014/10/corruptionmenu-mix-final.pdf>
- สำนักบริหารการทะเบียน, กรมการปกครอง. (2563). *บัตรประจำตัวประชาชน*. เข้าถึงได้จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/card/smartcard1>
- อำพล จินดาวัฒนะ. (2557). *การอภิบาลร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- เอกพร รักความสุข. (2559). *การวิจัยเชิงคุณภาพ: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- Mia Harbitz, Bettina Boekle-Giuffrida. (2009). *Democratic Governance, Citizenship and Legal Identity Linking Theoretical Discussion and Operational Reality. Inter-American Development Bank*. New York: NW, Washington D.C., U.S.A.
- Praveen Kumar Singh. (2018). Smart Card ID: An Evolving and Viable Technology. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 9(3), 167-179.
- Valentina Bali. (2009). Tinkering Toward a National Identification System: An Experiment on Policy Attitudes. *The Policy Studies Journal*, 37(2), 267-282.